

Zesílené chtění

Rudolf Steiner

Jakou úlohu hrají sympatie nebo antipatie vzhledem k prožívání duše v duchovním světě, to můžete také vidět, když s určitým vnitřním porozuměním budete sledovat kapitulu v mé *Teosofii*, která pojednává o duševním světě. Tam uvidíte, že duševní svět je vybudovaný právě ze sympatií a antipatií - 6. obraz *Strážce prahu*.

*Duše - ta se prožívá vnitřně,
domnívá se, že přemýšlí,
neboť nevidí myšlenky v prostoru před sebou.
Domnívá se, že cítí,
neboť nesvíjí city šleháním blesků z oblaků.*

Z mého popisování jste mohli vypožorovat, že co člověk zná ve fyzicko-smyslovém světě jako myšlení, je vlastně jen zevní, fyzickým tělem vyvolaný stínovitý otisk toho *myšlení*, které je v okultních hlubinách a které se může nazvat živou podstatou - jak to vyjadřuje Thomasius v 7. obraze *Strážce prahu*.

*Nevěděl, že ve všem, co mohl tvořivě myslet,
nic před ním nevznikalo,
než jen bytostný obsah jeho vlastní duše,
jako pavouk zapřádající se do sítě,
tak formoval sám sebe a cítil se světem.*

Jakmile se však se svým éterickým tělem pohybujeme v elementárním světě, stávají se myšlenky ve své podstatě - řekl bych - hustšími, živějšími, samostatnějšími a pravdivějšími. Co prožíváme jako myšlení ve fyzicko-smyslovém těle, má se k tomuto pravému myšlenkovému živlu jako stínový obraz na stěně k předmětům, jimiž je vržený. Je to skutečně stín elementárního života myšlenek, který je do fyzicko-smyslového světa vrhán zařízením fyzického těla. Myslíme-li ve fyzicko-smyslovém světě, myslíme takřka ve stínech myšlenkových bytostí. Zde nadsmyslové, jasnozřivé poznání otvírá výhled do pravé přirozenosti myšlení. Žádná filosofie, žádná zevní věda, i když vystupuje sebe-duchaplněji, nemůže o této pravé přirozenosti myšlení vůbec nic správného uvést; jedině poznání založené na jasnozřivém vědomí může poznat něco správného.

Právě tak je tomu také s chtěním. Chtění musí zesílit, protože v elementárním světě to člověk nemá tak pohodlné jako ve světě fyzicko-smyslovém, kde pocit Já je mu dáván silami fyzického těla. Tento pocit Já musí on sám chtít, v elementárním světě musí prožít, co to znamená být v duši vyplněný

obsahem vědomí *Já se chci*. Musí prožít, jak je nesmírně významné, že v okamžiku, kdy není dost silný rozvinout nikoli myšlenku, ale skutečný akt vůle *Já se chci*, pocítí jako by propadl mdlobě. Když sám sebe v elementárním světě neudrží, upadne v tomto světě jakoby do mdlob. Zde nahlížíme do pravé přirozenosti chtění, které zase nemůže být vyzkoumáno zevní vědou, zevní filosofií, ale jen jasnozřivým poznáním. Co ve fyzicko-smyslovém světě nazýváme vůlí, je jen odstínem oné silné bytostné vůle, která se rozvíjí tak, že sama ze sebe nepodporovaná zevní silou udržuje svou vlastní bytost. Proto Maria v 2. obraze *Strážce prahu* oslovuje tři články své duše takto.

*Vy, mé sestry, které nacházím v bytostných hlubinách,
síly zření mi uvolněte z éterických výšin
a vedte je pozemskou stezkou,
abych v časovém bytí prozkoumala sebe
a mohla si ze starých způsobů žití
dát směr do nových okruhů vůle.*

Všechno se v tomto elementárním světě stává - můžeme říci - libovolnějším, když se do něj vžijeme. Když člověk opustí fyzické tělo a v éterickém těle je jeho okolím elementární svět, probudí se pravlastní přirozeností éterického těla především pud k proměňování; člověk se chce ponořit do bytostí. Ale jako při denním bdění se vytváří potřeba spánku, tak procítá v elementárním světě k vystřídání tohoto pudu potřeba být u sebe sama, vyloučit vše, v co by bylo možné se proměnit. Potom však zase, když se člověk v elementárním světě cítil nějakou chvíli u sebe, když po nějakou dobu vyvíjel onen silný pocit vůle *Já se chci*, pak se dostaví něco, co se může nazvat hrozným pocitem osamělosti, opuštěnosti, který vyvolává touhu zase z tohoto stavu *chtít jen sám sebe*, takřka procitnout k schopnosti proměny. Ve fyzickém spánku odpočíváme a jisté síly se starají o to, abychom se probudili, aniž bychom pro to něco dělali, ale v elementárním světě, když jsme se uvedli do stavu spánku, v němž *chceme jen sami sebe*, se musíme působením pocitu opuštěnosti zase uvést zpět do stavu schopného proměňování, to jest musíme *chtít procitnout*.

Z toho všeho vidíte, moji milí přátelé, jak rozdílné jsou podmínky sebeprožívání, sebevýchovám v elementárním světě od podmínek světa fyzicko-smyslového. Můžete posoudit, jak je nutné stále znovu a znovu dbát o to, aby se jasnozřivé vědomí, přecházející z jednoho světa do druhého a zpět, skutečně správně vpravilo do požadavků příslušného světa a nepřenášelo s sebou při překročení prahu zvyky jednoho světa do druhého. Zesilování a zpevňování duševního života patří proto k přípravám, o nichž jsme se často také zmiňovali, k přípravám prožívání nadsmyslových světů.